

Til Skate-sak 14/2021

Vedlegg 1 Bakgrunn for saksforslagene i Skates halvårsplan høsthalvåret 2021

Behandling i Skates arbeidsutvalg (AU)

- AU gjennomfører hver vår en prosess inn mot alle Skate-virksomhetene for å identifisere og prioritere strategiske Skate-saker for de to neste halvårene. AUs anbefalinger oppdateres på høsten etter en litt enklere prosess. Anbefalingene går til Digdirs direktør som legger frem for Skate sitt forslag til Skates agendaer for hvert halvår. AUs anbefalinger er et viktig grunnlag for agendaforslagene.
- Strategiske Skate-saker som skal opp i Skate har en tidligbehandling i AU på innretningen på sakene. Dette skjer i kvartalet før sakene skal opp i Skate. Denne behandlingen gir tidlige råd til saksansvarlige om innretningen på Skate-sakene.
- Alle Skate-saker, unntatt korte administrative saker, har en forbehandling i Skates AU 4-5 uker før de kommer opp i Skate. Her gir AU innspill på innretningen på planlagte saksframlegg, ev. vedlegg og presentasjoner for Skate. AU-behandlingen gir også en mulighet for tidlig forankring i hver Skate-virksomhet om de kommende Skate-sakene.

Skate-møtet 13.10.2021 – Foreslått agenda

Koordineringsarbeidet knyttet til bruk av skytjenester etter Schrems II-dommen

- Strategisk sak anbefalt av Skates AU (med justert foreløpig tittel)
- Hovedansvarlig: Digdir
 - Mulige medansvarlige: KS
- Hovedgrunnlag i følgende saksforslag fra Digdir

Våren 2021 foregår det et koordineringsarbeid for arbeidet med Schrems II. Vi antar at dette arbeidet vil avsluttes innen høsten 2021. Dette skyldes at de offentlige virksomhetene er avhengig av å få på plass en løsning innen rimelig tid for å ivareta sine rettslige forpliktelser. Det er likevel grunn til å tro at arbeidet med Schrems II vil avdekke utfordringer og ulike praksiser i offentlige aktørers bruk av skytjenester. Eksempelvis antar vi at det vil bli avdekket at flere offentlige virksomheter har ulike risikovurderinger for samme utfordringer. Videre antar vi at det skjer ulike juridiske vurderinger for de samme juridiske problemstillingene.

I bruken av skytjenester foretas det svært kompliserte vurderinger av teknisk, juridisk, sikkerhetsmessig og økonomisk art. Offentlig sektor benytter de samme skytjenestene og på nesten de samme måtene. Offentlig sektor vil være tjent med at det skjer en koordinering i dette arbeidet. På den måten kan vi sørge for optimale løsninger og god ressursbruk.

Det kan være naturlig å se arbeidet opp mot regjeringens strategi for bruk av skytjenester.
- I forberedelsene vurderes det om saken skal sees i sammenheng med følgende saksforslag fra KS

Felles risikometode og parameter for digitaliseringsarbeid

Personopplysninger og andre type data, vurderinger av sårbarheter, trusler, og verdier gjøres ofte ulikt av ulike aktører selv om utgangspunktet kan være lik. Det innebærer at man kan få forskjellige vurdering selv om utgangspunktet kan være lik. En annen utfordring er ofte at når risikovurdering deles mellom aktørene, så brukes det ofte en del tid for å for å sette seg inn og forstå utgangspunkt og vurderingen.

Det vil være formålstjenlig om statlig og kommunal sektor kunne bruke en felles risikometode, begrepsapparat og parametere for gjennomføring av ROS og DPIA. På denne måten vil man både spare tid, få en raskere digitalisering, og en felles og helhetlig tilnærming til ril risiko- og sårbarhetsbilde. En forlengelse av dette vil også være at man vil kunne gjennomføres felles risikoreduserende tiltak på tvers av statlig og kommunal sektor.

Hvordan sikrer vi tilgjengeliggjøring og bruk av offentlige data for næringsutvikling - Geografisk infrastruktur og Datafabrikken

- Strategisk sak anbefalt av Skates AU (med justert foreløpig tittel)
- **Hovedansvarlig: Digdir, Kartverket og Digital Norway**
 - Mulige medansvarlige: KS og SSB
- **Hovedgrunnlag i følgende saksforslag fra Digdir**

Digdir og DigitalNorway skal etablere Datafabrikken, jf. omtale i Prop. 1S for KMD og oppdrag i tildelingsbrevet til Digdir. Mot slutten av 2021 har vi fått erfaringer fra de første pilotene og vi ønsker da å løfte viktige problemstillinger om veivalg til drøfting i Skate. Innretningen vil spesielt handle om hvordan vi bør tilgjengeliggjøre offentlige data for næringslivet.
- I forberedelsene vurderes det om saken skal sees i sammenheng med følgende saksforslag fra Unit med SSB og ev. andre som foreslåtte saksansvarlige

Kunstig intelligens og tilgang til stordata
Konkret, hensiktsmessig bruk av kunstig intelligens – deling av erfaringer og løsninger. Samarbeid stat og kommune om bruk av kunstig intelligens. Tilgang til stordata hemmes av mangel på datadeling, manglende regelverksutvikling, og mangel på felles forståelse av hvilke datasett som bør prioriteres. Hvilke tiltak bør gjøres rundt tilgang til stordata? Hva skal vi bruke av de nasjonale felleskomponentene til datadeling?
- I forberedelsene vurderes det om saken skal sees i sammenheng med følgende saksforslag fra Halden kommune med Digdir og KS som foreslåtte saksansvarlige

Sikkerhet og datamarked
Dette er trolig allerede ivare tatt i gjeldende handlingsplan – blant annet gjennom Datafabrikken. Det er tematikk som i høy grad berører kommunal sektor. Hvordan forvalte «gullet» i et datamarked på en måte som ivaretar krav i personvernforordningen, bygger opp under tillit og samtidig gir rom for næringsutvikling basert på å gi tilgjengelige data ny synergiverdi? Det er behov for å avklare forretningsmodeller, eierskap/salg av «kommunale» data og tekniske forutsetninger.

Tverrsektoriell styring - sammenhengende tjenester og felles økosystem - Konkrete råd fra Skate

- Strategisk sak anbefalt av Skates AU (med justert foreløpig tittel)
- **Hovedansvarlig: Digdir**
 - Mulige medansvarlige: SKE
- **Hovedgrunnlag i følgende saksforslag fra SKE (med Digdir som foreslått saksansvarlig)**

Realisering av sammenhengende tjenester og felles økosystem innebærer utvikling hvor samarbeid må skje på tvers av sektorer.

 - *Hvordan videreutvikles styringen i samarbeid mellom departementer?*

- Hvilke særlige oppmerksomhetspunkter er det for etatene i dette?
- Eksempler og utfordringer så langt.

Regelverksutvikling som en del av produktutvikling

- Strategisk sak anbefalt av Skates AU
- Hovedansvarlig: NAV
 - Mulige medansvarlige: KS
- Hovedgrunnlag i følgende saksforslag fra NAV

Et mål for Regjeringens Digitaliseringsstrategi er å sette bruker i sentrum slik at vedkommende får god sømløs hjelp i sin livssituasjon uavhengig av hvem i offentlig forvaltning som leverer tjenesten (hvilken sektor eller forvaltningsnivå). Hvilken hjelp defineres i regelverket som gir en produktbeskrivelse. Produktutvikling som monner innebærer regelverksutvikling. For å kunne løse brukerbehovene bedre med dagens teknologi og forventninger kreves det nytenkning på hvilke tjenester som tilbys, hvem som samhandler for å skape disse tjenestene, hvem som gjør hva og hvordan data og informasjon gjøres tilgjengelig. Som regel vil slik produktutvikling kreve et tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid for å skape et hensiktsmessig regelverk, noe som viser seg både utfordrende og tidkrevende.

Mange av regelverkene er svært dårlig tilpasset for tverrsektoriell samhandling, digitalisering og smidig tverrfaglig utvikling med innbyggeren i sentrum. I tillegg til dette er mange av regelverkene preget av en tid der man samhandlet og utleverte data i papirdokumenter, ikke en digital deling av data basert på dagens teknologi.

For å kunne løse brukerbehovene på en god måte, må man også kunne dele og bruke data på nye måter, på tvers av etater og forvaltningsnivå. Dette krever nytt regelverk, som igjen forutsetter en tverrsektoriell regelverksutvikling i flere departement med vurdering av konsekvenser (for individ og samfunn).

Skate inviteres i saken til å gi synspunkter på behovet for regelverksutvikling samt mulige måter å dekke behovet på. Hensikten med saken er å skape en felles problemforståelse og å formulere mulige tiltak som kan igangsettes.

Dette vil bidra til å løse kjente utfordringer som er viktig for tverrgående digitalisering og felles økosystem for nasjonal digital samhandling og tjenesteutvikling, en oppgave Skate er gitt i sitt mandat.

- I forberedelsene vurderes det om saken skal sees i sammenheng med følgende saksforslag fra KS

Felles behandlingsansvar

Det kommer stadig flere eksempler på at statlige og kommunale virksomheter behandler de samme personopplysningene i IT-system som er eid av staten og som kommunal sektor også bruker. Det kan være flere formål for behandlingen, og kommune og stat trenger ikke ha samme formål. Uansett er det de samme personopplysningene som behandles av flere behandlingsansvarlige i samme (felles) system. Når dette er tilfellet, oppstår det et felles behandlingsansvar mellom de behandlingsansvarlige (den statlige virksomheten og hver enkelt kommune/fylkeskommune).

Det innebærer at de behandlingsansvarlige må etablere en ordning, ofte i form av en avtale, der de avtaler ansvarsforholdet seg imellom for å sikre etterlevelse av personvernforordningen og eventuelt også andre juridiske rammer og forpliktelser. For systemer som brukes både av en statlig virksomhet og kommunal sektor innebærer dette at den statlige virksomheten og hver enkelt kommune må være avtaleparter for å

formalisere ordningen for sammen å ivareta ansvaret knyttet til etterlevelse av personvernforordningen.

For at et slikt avtaleverk skal være praktisk gjennomførbart, bør innholdet i hver enkelt ordning være lik mot alle kommuner. Det er behov for å se nærmere på behovet for å utarbeide en mal for avtaler om felles behandlingsansvar, fordi dette er allerede utbredt (men ikke avtalefestet), og man kan se for seg at det blir mange slike ordninger med felles behandlingsansvar. Det er sannsynligvis hensiktsmessig å etablere disse ordningene (avtalene) slik at partenes ansvar og oppgaver er mest mulig forutsigbare på tvers av områder og systemer.

I noen tilfeller kan det være lite ønskelig å ha felles behandlingsansvar – eksempelvis knyttet til virksomhetenes ønske om å selvstendig ha ansvaret for behandling av personopplysninger. Hvordan vurderer vi dette på tidlig nok tidspunkt?

Hvilke utfordringer oppstår når en statlig virksomhet og kommunal sektor har felles behandlingsansvar etter personvernforordningen?

Hvordan bør tilnærmingen være slik at en felles mal for ordningen/avtalen kan bidra til å forenkle utfordringene?

- I forberedelsene vurderes det om saken skal sees i sammenheng med følgende saksforslag fra BR med Digdir (ressurscenteret) som foreslått ansvarlig

Deling av data og mer i lys av sammenstilling av data

Flere digitaliseringstiltak adresserer nå tilrettelegging av informasjon fra flere kilder til målgrupper/formål (f.eks. seriøsitetsinformasjon, økonomiske data, tilsyn). Det er identifisert flere utfordringer knyttet til dette. Det bør gjøres et samlet arbeid med tanke på både jus, organisatoriske utfordringer knyttet til dette.

Skate-møtet 8.12.2021 – Foreslått agenda

Møte med Digitaliseringsministeren

- Ett av de to årlige møtene iht. Skates mandat

Status handlingsplanen og Erfaringsrapport etter år to med regjeringens digitaliseringsstrategi – råd fra Skate

- Fast sak i Skates desembermøtet hvert år

Kun en gang – men hvem skal hente inn dataene denne ene gang?

- Strategisk sak anbefalt av Skates AU
- Hovedansvarlig: Digdir
 - Mulige medansvarlige: SKE og KS
- Hovedgrunnlag i følgende saksforslag fra SKE med Digdir som foreslått saksansvarlig
*"Kun en gang"-prinsippet (TOOP – The Once Only Principle i EU single digital market strategi) slik dette også er lagt til grunn i Digital Agenda i Norge er utgangspunktet her. Offentlig sektor skal kun hente inn opplysninger 1 gang. Hvis du ikke "eier"/forvalter kilden må du hente fra de som gjør det. Hvis du forvalter kilden plikter du å dele med andre som har hjemlet behov.
Med det bakteppet blir spørsmålet: "Kun en gang – men hvem skal hente inn dataene denne ene gang "*
 - *Fra dagens situasjon hvor hver etat i stort forvalter alle nødvendige opplysninger til å "betjene" regelverket etaten forvalter?*

- *Til en situasjon med autoritative kilder hvor regelverket må forholde seg til disse?*

Vi kartlegger gjennom "orden i eget hus" hva hver enkelt etat forvalter av data "bottom up". Vi trenger en "top-down" tilnærming som møter denne.

De nasjonale fellesregistrene er et utgangspunkt, men hvem tegner resten av "topkartet"?

Hvordan sørger vi for at de gode autoritative kildene svarer ut alle de behovene de skal dekke? Hvordan jobber vi med å utvikle regelverk som kan bruke "data som finnes"?

Skates møteplan 2022 og sakliste neste halvår

- Fast kort sak i Skates desembermøte
- Innspill til aktuelle hovedtema i neste Skates topplederseminar est. februar 2023 vil trolig inngå i saken
 - Planleggingen av topplederseminaret i regi av Digdir og AU-representanter bør starte våren 2022. Eventuelle innspill fra Skate vil kunne være nyttige tidlig i planleggingen.